

DIPLOMÁCIAI PROTOKOLL

Nemzetközi tanulmányok MA, 2. félév, 2011/12/2

Oktató: Görög Ibolya

Honlap: www.gprotokoll.hu

Telefonszám: (1) 260 4826

E-mail: gprotokoll@gprotokoll.hu

A MINDENNAPI ÉLET

- Miért kell a protokoll? A hitelesség feltétele, az európaiság megtestesítője.
- Milyen normák szerint élünk?
 - Törvény: megbüntetnek
 - Erkölcsi: lelkiismereti dolog merül fel. Nagyon-nagyon mélyen vallási gyökerekből alakult ki, ezért nagyon különbözőek.
 - Konvenció: viselkedési, kommunikációs elvárások. Egy közösségen belül kialakult szokások, lehet eltérő. Ezen mérhető le, hogy valaki európai vagy nem európai.
 - A vallások a konvenciókat erkölcsi elvárásokká alakították.
 - Az ortodox (fundamentalista) vallások törvényeket hoztak a konvenciók szabályozására.
 - A rágógumiban manifesztálódnak a kulturális különbségek.
- Fogalmak:
 - Viselkedéskultúra: az emberi kommunikáció része. Mindig van. Ez az illemtan.
 - Protokoll: irányult
 - Etikett: ceremoniális, túlszabályozott. Kifinomult, sznob. Esküvői ceremóniának etikettje van, egy lakodalomnak meg viselkedéskultúrája egy darabig.

ÜDVÖZLÉS, KÉZFOGÁS, KÉZCSÓK

- Európában a férfi az alárendelt. Az alárendelt kezdeményez. Férfi bemutatkozik, a nő nyújtja a kezét! Ez akkor módosul, ha a férfi sokkal magasabb rangú. Mindig a fogadó fél nyújt elsőnek kezét.
- Koreában a férfinak adják át a helyüket a nők! Kínaiak már jobban elfogadják a nőket, a japánokat meg képzették rá, hogy van olyan hogy üzletasszony.
- Ha begyünk egy állásinterjúra és nem tudjuk, kinek kell kezét nyújtani, akkor a bemutatkozás alatt felvesszük a szemkontaktust mindenkivel, és aki a főnök, az nyújt kezét.
- Szemkontaktus a lényeg, nem a kéznyújtás.
- Folyosón a férfi köszön a nőnek elvileg, fiatal az idősnek.

- Asztalon keresztbe nem nyújtunk kezét
- Ha egy hivatalos alkalommal két nagykövet nem fog kezét, akkor az hadiállapotot jelent.
- Ha már fogunk kezét, akkor számít, hogy milyen.
- Helyes kézfogás:
 - Csípőmélység, L-alakban tartom a kezemet, a hüvelykujjig belerakjuk a kezünket, kissé megszorítjuk (nem szorongatjuk) és kétszer megrázzuk
 - Ha nagyon szorítja, elmozdítom, vagy ránézek és vissza, akkor elengedi.
- Kézcsók:
 - Európában normálisan része a kapcsolatoknak
 - Nem a férfi-nő kapcsolatból alakult ki, a feudális rendszerből ered, egyházi liturgiából vették át. Franciák vittek bele férfi-nő dolgot. Angliában nem szokás, kontinensen nem ment túl. Amerikában nem szokás, lehet, hogy a nő felpofozza a férfit. Japán nőnek nem csókolunk kezét, mert meghal, a férje meg harakirit követ el.
 - Ha kezét csókolnak, akkor nem csókolnak ténylegesen, hanem csak fölé hajolnak kissé, nem nagyon. A csuklót a férfi fordítja.
- A helyi szokás übereli a többi szokást. Nálunk a cuppantás a divat
- Nők közötti kézfogás: nem olyan régóta dolgoznak a nők konvencionális munkahelyeken. Most már szokás érkezésnél, távozásnál is a kézfogás.
- A férfi mindig feláll a kézfogáshoz. A nők a minőségüknek megfelelően ülve maradnak vagy felemelkednek.
- Puszilkozás: arc és a lábfej a legintimebb rész, ami kilátszik a ruhából.
 - Valami indok kell, mert ez érzelemdús köszöntés. Ajándékba adjuk.
- Politikus csók: olyan helyeken, ahol jellemzően egyvallású az ország. Ennek a szertartása úgy zárul, hogy a béke jeleként megölelik, megcsókolják egymást, ott ez a mozdulat visszamegy a hétköznapiakba. Zsidó, katolikus, ortodox, iszlám.
- Kesztyűs kézfogás:
 - Ha a másik leveszi, akkor automatikusan levesszük mi is. A nők régen azt a kis vékony cuccot ami volt, nem vették le, mert azok keresztül még érezhető volt a kéz érintése.
 - Ha az egyenruhának része a kesztyű, azt nem szabad levenni.
- Egy nap csak egyszer köszönünk

Bemutatkozás

- Ki kinek?
- Férfi bemutatkozik, nő nyújtja a kezét
- Nem értem a nevét akkor mi van. Megkérdezem újra és azt mondom, nagy a zaj vagy valami.
- Ha nagyon fontos megjegyezni akkor kimondom párszor. Nagyon fontos a névmemorizálás.
- Tóth Gáborné vagyok, akkor hogy szólítjuk? Tóthné vagy Gáborné. Kérdezzük meg, hogy hogyan szólítsuk! És akkor úgy szólítsuk.

- Doktort a névhez nem kell hozzámondani
- Kivéve orvos meg ügyvéd
- Bemutatni alárendeltet kell a fölérendeltnek.
- Ha valaki új a házigazdánál és a többiek nem ismerik: a házigazda bekiabálósan bemutatja

ZÓNÁK ÉS SZEREPÜK

Intim zóna: 0,5 méter

- Távol-keleten 70 centi és kőből van. Buddhisták, kínaiak, japánok, sintoisták, kezet se fognak. Egy kínai partnert hátba veregetnek, ott hal meg. Ez a tárgyalásoknál nagyon fontos, ne az legyen, hogy valakinek hátra kell dőlnie, mert nem fér el az asztalnál. A karosszék nem feltétlenül megfelelő. Forgószék se jó, mert kínos kérdésnél elkezdnek forogni ☺
- Étkezésnél 70-80 centi kell, mert ott ugye kell hely a karoknak is.
- Állásnál 60-70 centi egymástól. Ha valaki nagyon magas, vagy alacsony akkor egy lépéssel rá kell tenni, hogy a látószöveget csökkentjük.

Személyi zóna: 1,5 méter

- Döntés, komoly megbeszélés esetén az asztal fontos. Felrakjuk a kezünket és közel megyünk, akkor figyelünk, érdekel minket. Ha hátrahúzzuk a könyökünket, akkor nem érdekel.
- Az asztal két oldala összeköti a két embert
- Interjút adni is jobb így, nem karosszékéből
- Széken körbe ülni, asztal nélkül csak akkor lehet, ha egymással beszélgetnek. Ha egy ember beszél, akkor egyfelé nézzenek a többiek.
- Az asztal nem baj, ha szélesebb, mint 1,5 m de egy tömbnek kell lennie
- Karám-asztal (a két szék között asztal-levegő-asztal van)
 - o Használhatatlan
 - o Messzebb van mint a két szemben lévő foteles helyzet
 - o Ne hagyjuk magunkat

Társadalmi zóna: 3-3,5 méter

- Diplomáciai távolságnak is mondják.
- Beszélgetni nem lehet
- Mikor bemegyünk egy irodába ahol ülőgarnitúra van a bejárattal szemben lévő fotelbe soha nem szabad leülni, az a házigazda helye. Akkor ülünk a közelébe ha ő akar tőlünk valamit.
- Ha csak vendégek vagyunk, kérdezzük meg, hova ülhetünk.
- Kanapéra egymás mellé ellenkező neműek nem ülnek.
- Általában a szembe fotelbe ültetnek le minket.

- Innen hogyan lehet győzni? Kicsit hátradőlünk, lazán, kimondjuk a nevét, arról beszélünk, ami őt érdekli.
- Előadóban is fontos

Nyilvános zóna: 3,5 méter fölött

- Akkor amikor ő egyedül kinyilatkoztat valamit. Szószéken szónok, politikus, pap

A KÖZLÉS TARTALMA

- Szavak: 7%
- Vokalizáció: 38%
- Vizuális információ, testbeszéd: 55%
- Vokalizációnak nagyobb a szerepe. A nyelvnek van üteme.
- Túl gyors, túl lassú nem jó
- Túl halk és túl hangos beszéd sem jó. Európában a hangos beszéd agresszivitást jelent.
- Idegen nyelven is ugyanolyan hangszínen kell beszélni.
- Metabeszéd jelentősége

Vokalizáció

- Agresszív, üvöltöző ember kezelése
- Micimackó arc kétszer 😊, segítőkészség

Testbeszéd

- Ezt látjuk a másikon, és viszont
- Leolvasható dolgok
- Karba tett kézzel, vagy máshol összekulcsolt kézzel nem beszélgetünk. Zsebbe dugott kézzel se igazán
- Nők zsebre soha nem dughatják a kezüket, maximum csípőre.
- Zsebbe dugott kéz önbizalomhiányra utal
- Prezentációtartásnál jó, ha van valami tárgy a kezünkben, pl. toll, ez biztosságot ad.
- Az A4-es mappa is hasznos
- Táskát asztalra nem rakunk! Maximum mappát, táskát nem! Még kis estélyi táskát sem. Mappát lerakom magam mellé az asztalra, egyszer átrakom a másik oldalra és rajta hagyom a kezem. Nagyon intelligens kép.
- Ha túl tudálékos emberrel találkozunk, mandzsettafogás.
- Ha hazudunk, ne emeljük a kezünket az arcunkhoz!
- Hátral összekulcsolt kéz, kicsit előredőlés: figyelmet mutat.
- Házsártos utálatos emberek kezelése: érdeklődés mutatása, odafigyelés, kifejtő kérdés feltevése!
- Kérdezni, másikat beszéltetni! Nagyon fontos, minden szinten igaz

- Nőknél nem rakjuk fel a lábunkat, maximum a bokánkat összekulcsoljuk és térd összezárva, két boka valamelyik irányba el
- Lábrázás női szexuális felhívás
- Szóval egyenes derék, zárt térd
- Férfiak: comb belső részének mutogatása – vezérhím. Minél nagyobb terpesz annál kisebb ész
- Férfiak: párhuzamosan a comb, kis terpesz. Előre hátra lehet mozgatni, szétnyitni nem.
- Professzor-ülés: egyik talppal lent a földön, másik keresztbe ☺
- Más kultúráknál simán leülhetnek terpeszben: muszlimok, japánok, koreaiak, kínaiak
- Asztalnál ülés: távolabb van a kézfej, mint a könyök
- Ásítás: műlevegő, műfény, levegőtlenység miatt is lehet, de azt jelenti: unlak.
- Ásítást takarni kell! Kivéve, ha meg akarunk sérteni valakit
- Zsebkendő: forró levestől elkezd folyni az ember orra ☺ tehát protokollcuccokon csak szájmeleg levest szolgáltatnak fel.
- Tüsszentés: szánkat tenyérrel kell takarni, zárt szájjal tüsszenteni, és nem vonok bele mást.
 - o Mondjuk-e, hogy egészségére? Britek azt mondják, emberi gyengeség, szemem se rebben, nem veszek róla tudomást. Pestis járvány első tünete volt! Ezért mondják azt, hogy (God) bless you
 - o Befogadó kultúra számít: ha ott kell kívánni, kívánunk, ha nem, nem.
 - o Van ahol a szipogás, van ahol a kifújás gusztustalan
- Böfögés: ott általános ahol aprószemcsés a fő kaja: rizs, kuskusz
- Kínaiaknál köpködés. Homokos szél megy be a tüdőbe, ezt kell eltávolítani
- Mielőtt elítélem, megítélem

ÖLTÖZKÖDÉS

- Azt kell felvennem, amit el akarok hitetni mahamról
- Az ápoltság elengedhetetlen feltétel, a legkisebb hiátus az alulkulturáltságot jelenti
- A tanult embert kell tudnom kommunikálni
- Aki rettenetesen divatos, arról azt gondoljuk, másra nincs ideje
- Ha nem szaladsz a divat után, nem tudsz kimenni belőle
- Alakuljon ki a saját stílusunk
- Sportosság is veszélyes

Nők

- Szoknya, blúz, blézer, kosztüm. Elegánsabb ha egy nő lefele sötétedik.
- Szoknya hossza: félcombig érő a mini (28 éves korig, és szép lábakkal) ebben csak állni, leülni nem lehet benne. Midi, maxi is jó
- Felső: tanult nőnek 40 fok melegben sincs kint a vállöve.
- Dekoltázs: nyilván nem jó a túl mély

- Nadrág: szinte az egész világon elfogadott, de nem minden kultúrában. Pl. Egy roma feleség biztos szoknyás, illetve a mediterrán országokban is (spanyol, portugál, olasz)
 - o Mindig le kell érnie a bokáig, nem lehet rövid
 - o Nem lehet sztreccs
 - o Nem lehet hozzá teletalpú cipő, hanem külön sarok kell
 - o Nagyon lapos balerinacipő se jó annyira
 - o Csípőt takaró felsőrész
- Harisnya: ápoltság, sima egyenletes barnult lábnál nem kell harisnya. Teljesen zárt cipőnél, körömcipőnél, ceremóniánál kell. Fekete harisnya nem vékonyítja a lábat, inkább testszínűt. Neccharisnyát csak a rosszlányok hordanak ☺
- Cipő:
 - o Csizma: utcai viselet!
 - o Papucs: soha!
 - o Fájdós láb: váltócipő
 - o Szandál nyáron: minél több lábujj van kint, annál erotikusabb. Elöl zárt hátul pántos a tuti. De mindez csak később igaz, fiatalon bármit lehet ☺
 - o Fehér soha, csak a menyasszony cipője fehér.
- Hajviselet:
 - o Tanult nő nem hord hosszú haját, maximum nyakig ér. Ha hosszú, fel kell tűzni.
 - o Lobogó haj a legtöbb kultúrában ördögtől való. Korábban muszáj eltakarni, pl.
- Szemüveg: hasznos, mert eltakarja a fáradt szemet.
 - o Keret: ketté tudja vágni az arcot plusz teljesen el tudja takarni a szemet
 - o Napszemüveg: utcán, nap ellen van! Ha találkozom az utcán ismerőssel, leveszem, hogy lásson. És nem toljuk fel! Mert ott nincs szemünk ☺
- Színek: valamennyi szín legyen (sál, kitűző) egy dolog, több ne
- Ékszerek: nem divat a sok ékszer, arany csak arannyal, ezüst csak ezüstrrel
 - o Nagy lógó fülbevaló elviszi a figyelmet
 - o Gyűrű: kicsin, gyűrűsön, középsőn hordták a nők régen, a mutató ujjon a férfiak. Ha nő ott hordta: ő volt a kurtizán.
 - o Királynő, pláne ha nem volt férje: ő is a mutatón, dominancia.
- Táska:
 - o női: kívül kicsi, belül nagy
 - o ne legyen hófehér

Férfiak

- Ékszer: karikagyűrű vagy pecsétgyűrű lehet (végzettség vagy családi, és lapos, gyűrűs ujjon)
 - o Karikagyűrűs kéz legyen kívül leüléskor, mert megbízható
 - o Nyaklánc csak ingen belül
 - o Karlánc egyáltalán nem
 - o Nyakkendőcsipesz 40 felett. Ha van, mellbimbók között ☺
 - o Fülbevaló: „Deutch Tamásról leperreg a protokoll mint kacsáról a víz”

- Mükénéi görög kultúrában az első született fiút megjelölték a bal fülön. Akik kirabolták őket, csak őket nem ölték meg
- Hellászi korban a jobb fülben a másság jele
- Mindkettőben, plusz sok ékszer: automatikusan lefékezünk a kommunikációban. Hatalom és a gazdagság egyenlő sok kultúrában (törzsfőnöki tolldíszek) minél több az ékszer, annál kevésbé mondunk hosszú szavakat
- Nyakkendő: ütközésig fel kell húzni. Kigombolt ing, lehúzott nyakkendő kizárt. Ha nincs nyakkendő, de ing: egy gomb kigombolva, gallér felhajtván! Férfi nem hajthatja ki! Pulcsiban is belül marad a gallér
 - Nadrág övéhez kell érnie a nyakkendő háromszögének.
 - Tiszta selyem legyen és aprómintás, csíkossal mindig gond van
 - Csokornyakkendő előírt néha, meg stílus is lehet
- Ing: rövid vagy hosszú ujjú: felső körökben csak hosszú ujjú!
 - Észak-olasz, porosz és amerikai területek kivételével a rövid ing, nyakkendő, szövetnadrág elfogadott alacsonyabb körökben
 - Világos színű legyen mindig. A sötét beárnyékolja az arcot
 - Fekete ing nem. Soha. Fekete öltöny, fekete nyakkendő, fekete ing: nem a gyász, hanem a maffia jele ☺
 - Belül van a helye
 - Póló még most jöhet, de munkahelyre nem lehet bemenni pólóban! Csak ingben. Galléros póló csak golfpályára
 - ing+mellény: pincér
 - mellény+öltöny: elegáns, de meleg. Ezért is találták ki, hogy melegítsen.
- Zakó:
 - hossza: a hüvelykujj csontjáig (bütyökig) kell érnie.
 - fazon: klasszikus háromgombos a legelegánsabb szemben a négygombossal.
 - gombolása:
 - alsó gombot soha nem gomboljuk be, a középsőt mindig, a felsőt néha.
 - leüléskor kigombol és összehúz, felállásnál egy gomb begombol.
 - zakó levétel: csak akkor, hogyha a fogadó fél felajánlja. Ha a fogadó fél nem visel zakót, akkor levesszük, és hozzátesszük, hogy milyen meleg van.
 - színe: sötétszürke a legjobb.
- Deréktól lefelé:
 - a nadrág hossza akkor jó, ha a sarkat nem takarja, de a cipőt igen.
 - zokni, cipő sötétebb, mint a nadrág.
 - csillogó, fekete cipő nagyon fontos
- Világos ruha soha nem túl jó.
- A zakó és a nadrág nem kell, hogy egy kollekció legyen
- Csak kabátot szabad hordani (ami gombos), nem dzsekit (ez a zipzáros)
- Télen: kabát+sál+kesztyű.
- Hajviselet: nyírott haj, 3 hetente. Szőrös nyakat gyakrabban nyíratni ☺
- Táskák: aktatáska, de nem lehet új, kicsit kopott legyen. Lehetőleg bőr. Az az igazi, ha a táskák és a cipők megegyeznek.

- Karóra: lapos, kell, kötelező.
- Mandzsetta-gomb: csak akkor, ha szolid, és különösen este megengedett.

MEGHÍVÓ

- Kötelező elemei:
 - o „Meghívó” felirat
 - o Ki, milyen minőségében hív meg.
 - o Az, hogy kit, legyen kézzel írott.
 - o Ha a nyomtatott szövegben „Önt és kísérlőjét” szerepel, akkor mindenképp vinni kell valakit.
 - o Alkalom helye, ideje.
 - o És maga az alkalom.
 - o Visszajelzés módja. (Ha visszajelzést kérnek, akkor azt az RSVP betűk jelölik, jelentése: választ várunk)
- Ha meghívót kap a főnlökünk, akkor azonnal le kell fénymásolni
- Válaszolni mindig kell.
 - o „Feltehetően el tudok menni” = „nem tudom még”.
- „dress code” azaz öltözködési előírások
 - o white tie vagy formal:
 - nagyestélyi, frakk
 - általában akkor ha uralkodó is jelen van
 - férfi: hófehér mellény, magasított ing, fehér csokinyaki, fekete zokni, fehér kesztyű, cylinder
 - nem gyakori esemény, bármely napszakban lehet
 - nő: nagyestélyi (hosszú ruha, megfelelő kiegészítőkkel, kötelezően könyökön felül érő kesztyű)
 - kesztyű és táska viselése minden alkalomra kötelező
 - o black tie vagy semiformal:
 - férfi: szmoking, fekete mellény (nem kötelező), keményített, puha gallérú ing. Fekete csokinyaki, fekete lakkcipő.
 - spanyol öv nem kötelező, de lehet.
 - nő: hosszú alkalmi ruha.
 - este hat után, akár éjszakára is.
 - o informal/smart casual/dark suite
 - férfiak: sötét öltöny, elegáns nyakkendő, vagy csokinyaki. Fekete fűzős cipő, fekete vékony zokni.
 - nők: alkalmi ruha.
 - bármikor ceremóniára, vagy hat utáni rendezvényekre is kérhetik
 - o casual/business
 - hivatali öltözetet jelent
 - férfiak: öltöny, nyakkendő
 - nők: szoknya és blézer, vagy kosztüm.

- slacks
 - sportos öltözet
 - farmer, vászonnadrág, csizma, sportcipő, pulóver megengedett
- coat-no-tie
 - öltöny/zakó, nyakkendő nélkül. Zakó alá mehet garbó, ki lehet gombolni az ing nyakát.
 - nők: nadrágkosztüm
- ha nincs ráírva a dress code, akkor:
 - ha ceremónia, akkor sötét öltöny, alkalmi ruha
 - ha fogadás: hat előtt business code, hat után pedig az előzőnél említett

SZAVAK, VERBALITÁS

- Csúnyán beszélni tilos
- Idegen szavakat használni nem tilos, de használjunk túl sokat.
- A nyelvtani korrektség anyanyelven kötelező.
- Idegen nyelven nem baj a helytelenség, de azért törekedjünk.

Tegezés, magázás

- A magázás európai
- A tegezés egyenlő társadalmi szerepben elfogadható
- Magyarországon a férfiak és a nők tegezhetik egymást
- De nem mindegy, hogy melyikük kezdeményezi
- Két faktor számít:
 - kor: idősebb kezdeményezi
 - nem: a nő kezdeményezi
- Tegezést viszonzni kell, és megmarad örökké
- Tegezést hogyan lehet visszautasítani? Valahogy jelezni kell, hogy nem tetszik
 - „Hol találkoztunk?” kérdés
 - látványos tévesztések
- Vegyes társaságban magázunk

Ön vagy Maga?

- Európa magázódik.
- Magyarban van Ön és Maga is.
- Széchenyi alkotta meg az Ön szót. Ez nagyon magasra titulál, maga az hasonló szint vagy alatta.
- Ön távolságtartó, tiszteletet adó, kicsit vagy nagyon fölfelé szólítás
- A nevet nem helyettesíti
- Önből maga – közelebb engedés
- Kistelepüléseken nincs áthallása, de sajnos amúgy már van, tehát nem nagyon kellene használni
- Nem kell beletenni a névmást magát mindig.

- Ha valakihez oda kell fordulnunk, szólítsuk meg! De hogyan?

Megszólítás

- Rang + úr. Kivéve professzornál, mert őt professzor úrnak kell szólítani
- Rang + asszony. Nincs kisasszonyozás.
- kivételek: nagykövetek, egyházi méltóságok, arisztokrata körök, fegyveres testületek
 - o arisztokrácia Magyarországon nincs! Csak ott van, ahol uralkodó a vezető.
 - o Fegyveres testületek: az én hozzáállásommal összhangban kell megszólítani. Ha én civil vagyok, akkor a civil rangját, ha fegyveres testülethez tartozom, akkor azon a rangján.
 - o Egyházi cucc: ha a közösséghez tartozom, akkor úgy köszönök, ahogy a közösség kívánja. Pl. Dicsértessék a katolikus papnak, csak akkor ha én gyakorlom a vallásom. Ha nem, akkor jó napot kívánok van
 - o Ha már nem tölti be a posztot: az 5 közjogi méltóságnál lehet utána is használni.
 - o Akit nagykövetnek kineveznek, az míg él, az marad.
 - o Ex-rektort inkább professzor úrnak szólítsuk
- Úrhölgy: diplomáciai protokolláris forma (pl. Meghívón)
- Ha csak a nevét tudom
 - o Férfiak esetében családnév + úr. Ha tudom a rangját akkor lefokozás nem mondani.
 - o Nők esetében keresztnév + magázás
 - Nőknél a keresztnév + asszony azt jelenti, hogy a férje révén vált ismertté.
 - Férfiaknál a keresztnév + úr a kiszolgáló személyzet
 - Négyszemközt tegezni, mások közt magázni nem szerencsés, mert elszólok magam.
 - o A magyar hím sovíniszta nyelv, nincs erre jobb megoldás
- Ha a nevét sem tudom
 - o Uram! Asszonyom! Kisasszony!
 - Kisasszony: kb. 25 évnél fiatalabb
 - Asszonyom: a legáltalánosabb forma, mindenkinek jó
 - Hölgyem: látszik, hogy tényleg „hölggy”-e. Az elegáns nagyvárosi nő a hölgy, a parasztnéni asszony ☺ Ha nem tudom eldönteni, akkor „kérem”.

Köszönés

- Napszak szerint: jó napot KÍVÁNOK!
- A „kezét csókolom” forma: gyermek az idősebbnek, idősebb férfi nőnek. Egy nő a korára fogja érteni, ha így köszönnek
- Helló csak baráti társaságban

ÍRÁSBELI KOMMUNIKÁCIÓ

Levél

- Hivatalos levél: függőlegesen hajtom először félbe, aztán keresztbe. Magánlevél fordítva
- Diplomáciai levél: első oldal alján van a címzés
- Franciaborítékba az alját hajtom be először és utána a felsőt
- Elemei:
 - Feladó, címzés, megszólítás, szöveg, dátum, klauzula
 - A klauzulát jobbra zárjuk (ez az üdvözlettel-rész). Üzleti életben mehet balra is
 - Hivatalos levelet e-mailben csatolni kell, ott nem lehet így tördelni!
- Címzés, megszólítás
 - Cégre: név után az asszony/úr. Alá a rangja (oda már nem kell asszony)
 - Megszólítás: Tisztelt Osztályvezető Asszony! Ha tegezem amúgy, akkor is, de akkor oda írom, hogy Kedves Elvira.
 - Ha névre megy a levél: simán a név a címzésben. Megszólításnál a férfiaknál Tisztelt név + úr, nőknél Kedves és a név.
- ha nincs név: NINCS olyan hogy „Tisztelt Asszonyom/Uram.” Valami általános megszólítás. Tisztelt Cím, vagy Tisztelt Címzett az kissé archaikus, kissé nevetséges.
- Ha még így se oké akkor nem írok megszólítást, hanem a helyére tárgyat írok
- E-mail lehet azzal kezdeni, hogy Jó napot kívánok!
- Üdvözlettel mindenkinek mehet
- Tisztelettel magas rangú vagy öreg
- Köszönettel TILOS. Köszönjük meg egy mondatban rendesen. Utána menjen az üdvözlettel.
- Tehát a három tilos: Papucs, asszonyom PER uram, Köszönettel

E-mail

- Gyors kommunikáció
- Nyelvtanilag hibás levelet ki ne adjunk a kezünkből még itt se. Olyan mint a letolt gatya ☺
- Tárgyat is kell írni mindig
- Szép levélnél megírom és csatolom akkor az emailbe annyit: mellékelem leveletem
- Email kapcsolat akkor jó ha már kapcsolattartás van
- E-mailre azonnal válaszoljunk! Legalább annyit hogy „levelét megkaptam holnap válaszolok”

Hivatalos levél

- Diplomáciai levél: az anyanyelven írt, aláírt lepecsételt levél a hivatalos
- Mellé: udvariassági fordítás
- De ma már sok helyen idegen nyelven leveleznek, ez oké.

- Aláírásnál a gépelt név az megfordul (Ibolya Görög) de aláírni magyarul kell, Görög Ibolyának.
- Orosznak cirillel kell aláírni ☺
- Non-paper: szóbeli közlést erősít meg, a nagykövetnek adják át. Nem egy cetli, nem arról van szó, hogy ezzel nem kell foglalkozni.

Névjegykártya

- Van hivatalos és magán
- 9 x 5 centis, ennél nem lehet nagyobb csinálni, mert nem fér be a tokokba. A magán lehet akármilyen, a hivatalosnak vannak követelményei
- A császári mandarinok használták először ☺
- Balra bent cégnév, középen né, alatta beosztás. Balra lent telefon, és email cím, jobbra cím és web.
- Ahogy megyünk keletre, úgy kell egyre jobban a rang hozzá
- Kínába kell valami arany a névjegykártyára ☺
- ¼ cég logója, ¼ lehet adatok, legnagyobb rész a név kell legyen
- Lehet külön idegen nyelvű kártya, vagy ennek a hátoldalán lehet idegen nyelven
- Nem írjuk rá a nemünket és fényképet sem
- Ausztrália, Új-Zéland, Távol-Kelet - elfogadott a fényképes! De nálunk nem ☺
- Semmifajta kézzel javítás nem lehet rajta! Csak a jelenlétében lehet javítani
- Ami kártyát kapok, amíg ott van az illető, nagyon tisztelni kell bánni vele.
- Hivatalos kártyán magán adatokat nem adunk meg!
- Hat vendég hat házigazda: Minden vendég ad a fő házigazdának, és minden házigazda ad a fő vendégnek.
- Első alkalommal lehet a kártyákból szólítgatni az embereket, másodszor már nem
- Másik eset, hogy helyettünk szerepel a névjegykártya.
- Előre küldjük a virágot, névjegykártyával a vacsorára, vagy valamire
- Egy órával előtte
- És szabványborítékba tesszük, a háziasszony nevét írom rá.
- A kártyára azon az oldalon ahol a nevem van, jobb felső sarokba vagy valahová ezeket írhatjuk, ceruzával szokás.
 - o A.c. Üdvözlettel
 - o P.r. Köszönettel
 - o P.f. Szerencsekívánatot
 - o P.f.n.a. BUÉK
- Azt hittük h állófogadás lesz, és nem küldünk virágot, de kiderül h vacsora mégis, akkor lehet másnap küldeni pr felirattal
- Ha céges üdvözlőlapot küldünk ezer helyre, akkor elég belerakni egy pfna-s névjegykártyás és akkor aláírni sem kell
- Január első napjaiban végignézhethetjük a kártyákat, és akit nem hívtunk fel egész évben, kivehetjük a tartóból, de ne dobjuk ki, mert évek múlva vicces lesz ☺
- Alárendelt adja át fölérendeltnek, de illik viszonzni
- Állásinterjú nem kell, mert az önéletrajzban benne volt minden ügyis

TELEFONÁLÁS

- Adolf Freiherr von Nkigge, első polgári illeten 1800s években Németországában
- Dale Carnegie – 20as évek Amerikája.
- Nyilván egyikük sem írt még a telefonálás illetenáról.
- Vonalas készülék
 - o 3. csengésre fel kell venni (Unióban így szokás)
 - o aki felveszi, azonosítja az állomást (nem elég a halló, kell a név)
 - o aki telefonál, köszön és bemutatkozik. Név nélküli telefonba ne menjünk bele. Telefonközpontnak is köszönök
 - o munkahelyen kötelező azonosító elemmel felvenni a telefont (saját nevem, részleg neve)
 - o ha nem mondja meg a nevét akkor micimackó effektus ☺ kétszer kedvesen, harmadszor határozottan
 - o nevet azonnal írjuk fel. Ezt szokjuk meg, és mondjuk is vissza nek, idegen nyelvű telefonnál zanzásítva össze is lehet foglalni a hívó félnek, hogy mindketten biztosak legyünk benne, hogy jól értettük.
 - o ha valakinél ülök és szól a telefonja, vagy ha fogadok valakit, és csöng a telefonom akkor mi van. ILYEN NEM LEHET! Nem csönghet a telefon, mert ilyenkor a személyes kapcsolat a fontos. Ha mégis valami nagy ember keresi a főnökömet, akkor kihívom a főnökömet. Ha mégis csöng a telefon, akkor nem lehetünk tanúi ennek a kommunikációnak. Ki kell menni. Ha engedi hogy maradjak akkor szemkontaktust se veszek fel. Nem vagyok köteles elviselni h a fejem fölött telefonálgassanak.
 - o akinek az ember visszahívást ígér, azt aznap kell visszahívni! Vagy mondjuk meg hogy mikor. Ha azt mondták, visszahívna engem, akkor beszéljük meg hogy meddig hív vissza, ha az letelt akkor hívhatom újra.
 - o lakástelefont reggel 8től este 8ig. munkahelyit munkaidő +1 órában
 - o egy szoba több íróasztal, több telefon: egymásét akkor vesszük fel, ha megegyeztünk, és az ő nevében vesszük fel: Jó napot kívánok, XY telefonja.
 - o ha bárkinek üzenetet veszek át, akkor a saját nevemet is mondom, mert ezzel garantálom, hogy átadom
- üzenetrögzítő: munkahelyen nyilván magázva mondjuk rá a szöveget.
 - o Görög Ibolyának nincs jogsija ☺
 - o saját nevünket, telefonunkat tagoltan mondjuk, mint egy csökkent képességű gyerek ☺
- mobil telefon
 - o headset kocsiban oké, de amúgy ne
 - o csengőhang önmagában jellemrajz ☺
 - o ha ketten ülünk le beszélgetni, akkor megbeszélhetjük, hogy bekapcsolva hagyjuk a telefonunkat.
 - o utána ha leteszem, nem kell elmondani h kivel beszéltem. ☺
 - o ha mégis cseng, akkor kinyomom és kikapcsolom

- állásinterjún ha csörög a telefonom, akkor fel se vesznek
- mobiltelefont ki is lehet kapcsolni! a telefon szolgál engem, nem kell folyton használni
- mobilon órát nézni, nem király. Legyen óránk.
- nem fogadott hívást elvileg nem kell visszahívni, ha nem ismerem a számot, mert ez sokszor telefonközpont
- ha már cseng, akkor fel kell venni
- lehet azt is mondani, hogy „később visszahívom, most nem tudok beszélni”.
- mobiltelefont ki lehet kapcsolni, ezért akármikor hívható
- azt ne mondjuk hogy „gyorsan mondjad, mindjárt lemerülök”. Akkor ne vegyük fel
- Mások mobilszámát tovább lehet-e adni? Elvben csak akkor ha ezt ő engedélyezte. Ne adjuk ki ha nem muszáj, mondjuk azt h „tudod mit odaadom neki a tiédet és majd felhív ha akar”
- Nagy ember nagytitkárnőjével jóban kell lenni ☺

ÁLLAMI JELKÉPEK

- Tesztkérdés is lehet, plusz általános intelligencia
- Címer: alkotmány leírja milyen. Az árpád-sáv piros-ezüst.
- Zászlót is leírja az alkotmány. Piros-fehér-zöld, nincs benne a címer
- Aki használhatja az állami jelképeket, előírhatja h nála legyen benne a zászlóban a címer
- Zászló és lobogó közötti különbség:
 - Zászló rúdon van
 - Lobogót lefelé lógtatják függőlegesen
- Nem érhet le a földre a zászló, semelyik alkatrésze sem. Szalagátvágásnál nem lehet hagyni hogy leessen a földre.
- Állami és középületeken kötelező, amúgy meg nemzeti ünnepen bárki kiteheti.
- Augusztus 20. az egyetlen nemzeti és állami ünnep egyben. Másik kettő csak nemzeti.
- A himnuszt és a szózatot erkölcsi védelem illeti meg, mint a zászlót (ezért nem érhet le a földre)
- A himnusz kórusmű, egy hang nem énekelheti el.
- Himnusznál két kezünk oldalt lelóg. Jobb kéz a szívem fölött az USA-ban népszerű, angolszász szokás
- Tuti tesztkérdés: középületekre EU-zászló is kell, mióta tagok vagyunk. Kötelező. A protokollban mindig a jobb oldal a fő hely. A magyar zászló jobbán kell legyen! Én vagyok a magyar zászló, nekem a jobbon kell legyen az EU-s zászló.
- Mindenhol a saját zászló van középen, jobbra az első legfontosabb, balra a második legfontosabb.
- Szabvány: közép magyar, jobbra EU, balra város. Gyászlobogó oda ahová jön. Egyet jobbra, egyet balra kell rakni.
 - Nincs annyi zászlótartó: zászló végére fekete szalag

- Lobogót lehet félárbocra húzni. Ezt először teljesen fel kell húzni, s aztán leengedni. Nem félig húzom fel.
- Székelyhymnus nem állami jelkép és nem is himnusz nekik se
- Szózat szintén kórusmű, általában a rendezvények végén van
- EU rendezvényen az EU himnusz a magyar himnusz után van. Ekkor végighallgatom állva, de ha csak magában van az EU-s akkor nem kell felállni
- állami jelképek tisztelete diplomáciában nagyon nagyon fontos! a legkisebb hiba is konfliktushoz tud vezetni
- főleg azok nagyon érzékenyek, akiknek eddig nem volt állami jelképük.
- magyar nagykövetségeken mindig kint van a magyar zászló, az EU-s nem kötelező
- kokárda: kívül zöld, és belül piros. A márciusi ifjak közül csak Petőfinek volt fordítva, mert állítólag a felesége rosszul varrta meg. Szóval lehet így is úgy is.
- történelmi zászlók:
 - magyar államiság folytonosságát jelenti
 - ennek része a középén lukas zászló
- 2011. évi CCII. tv rendelkezik erről

VIRÁG

- Férfiaknak csak 60 fölött adunk
- Papírban nem adjuk át a virágot, a celofán is papír! Mielőtt átadjuk, le kell szedni
- Hány szál legyen? Ha csak egy féle virág: 11 szál páratlan számú kell, 12 szál fölött páros számú kell.
- Két különböző virágnál nem számít a szám
- Jelképek
 - pl. Oroszország: páros számú fehérrózsacsokor csak temetésre
 - Magyarország: krizantém is temetés.
 - Ezt ki kell deríteni az adott országban
 - Nemzetközi szinten két jelkép maradt meg
 - Egy szál fehér liliom: érintetlenség, szűziesség virága
 - Vörös rózsza: érzelmi függőség jelképe.
- Protokollban virágcsokorral köszöntjük az érkező női vendéget. Ha több nő van a delegációban: fő nő vendég mondjuk 9 szálakat kap, a többi 5 szálakat. Ha nem fogadjuk, hanem magától jön, akkor a szobájában helyezünk el csokrot a fogadó fél névjegyével (ac felirattal)
- Ha vázában helyezük el eleve, vázacskort kell kérni. (szerintem ezt körscokornak hívják, mert azt mondja h körbe rendezik el és minden oldalról szép)
- Asztali virágdísz: élő virágból a legszebb. Nem lehet illatos se az étkező asztalra se a tárgyalóasztalra rakott.
 - Laposnak kell lennie, az asztalnál ülők közé nem nyúlhat be
 - Hosszú asztalnál inkább két kisebb
 - Sajnos hamar elhervad. Elegáns a száraz levelekből, magvakból készült dísz. Ez meg porlik, akkor ki kell dobni

- Élő zöld is lehet, földbe ültetett. Ez étkezési asztalra nem kerülhet
- Ha van örökölt művirágunk az is gáz, de újat ne vegyünk...
- Cserepes virág tárgyi ajándéknak számít. Csak annak szabad adni akinek van már ilyen, foglalkozik velük. Kaspóban, kosárkában. Kaktuszt sértő adni, csak annak szabad aki gyűjti.
- Külföldinek ne adjuk cserepest, mert nem viheti ki a földet (ÁNTSZ)

DIPLOMÁCIAI PROTOKOLL

Történeti áttekintés

- i.e. 11. sz. első etikett
- i.e. 1. sz. a császári akadémián tanítanak már ilyesmit
- 11-12. sz. VII. Konstantin bizánci uralkodó fektette le az európai diplomáciai protokoll alapjait.
 - ő mondta azt, hogy mindenkit egyenlően kell kezelni.
- Átterjedt Velencébe, majd onnan Nyugat-Európába.
- A fogadó állam finanszírozza a követeket és a diplomatákat ettől kezdve.
- A polgári illetan megy át hivatalossá
- A modern diplomáciai protokollnak két forrása van
 - 1815: A Bécsi Szabályok lefektetése
 - 1961: ENSZ Bécsi Konvenció a diplomáciai kapcsolatokról
 - a küldő államot képviselő diplomata feladatai:
 - a küldő állam képviselete
 - a saját állampolgárok és azok érdekeinek védelme
 - tárgyalás a fogadó állammal
 - minden legális módon való tájékozódás
 - építi a baráti kapcsolatokat
 - megszűnését
 - és mentességeket, kiváltásokat is részletezi

Gyakorlati kérdések

- Zászlóhasználat
 - Küldő állam zászlaját akkor tesszük ki a kocsira, ha a küldő állam képviselője az autóban ül.
 - Fogadó állam zászlóját szintén akkor, ha ott ül.
- Aki valamelyik tisztséget elnyer, élete végéig jár neki (megszólításban, stb.)
- A misszió vezetője a nagykövet, Megszólítása excellenciás úr, your excellency
- A rezidencia az a lakhelye, nem a munkahelye.
- Konzulos dolgok
 - főkonzult akkor neveznek ki, amikor nagy az ország és több konzul is van, pl. az USA-ban lévő magyar főkonzulátus Los Angelesben van.
 - tiszteletbeli főkonzul gyakorlatilag nem jelent semmit, de azért van ilyen.

- Kétféle fogadási rend létezik:
 - fogadás: amikor a vendégek sorban a házigazda elé járulnak és kezet fognak vele.
 - circle: amikor a házigazda megy körbe, és ő fog kezet mindenkivel.

Diplomáciai rangsorok

- Rangsor
 - nagykövet
 - első tanácsos: helyettesítő
 - tanácsos
 - titkár
 - attasé: minisztérium és minisztérium közötti kapcsolat, szakpolitikai kérdésekről szól. pl. kulturális attasé, stb.
- Diplomáciai testület: az összes diplomáciai személyzet aki az adott országban tartózkodik.
 - közöttük lévő rangsor:
 - vezető a doyen: aki a legrégebben adta át a megbízólevelét. Egy személyben képviseli a diplomáciai testületet. Két kivétel van, amikor nem az lesz a doyen, aki legrégebben adta át a megbízólevelét:
 - pápai nuncius, azaz monsignore: ő a pápai állam képviselője
 - EU: itt külön rangsor van.
- EU rangsor:
 - 1. soros elnökséget ellátó ország nagykövete
 - 2. előző soros elnök nagykövete
 - 3. következő soros elnök nagykövete
 - utána: a saját nyelven leírt országnevek angol abc-rend szerinti sorrendjében a nagykövetek. (pl. Magyarország az M-nél szerepel, és nem a H-nál.)
 - ez csak akkor alkalmazandó, ha csak EU-s nagykövetekről van szó.

Egyházi rangsorok

- Katolikus
 - pápa, megszólítása: Őszentsége, Szent Atya
 - bíboros, országonként egy van. Pápapasztor, megszólítása: eminenciás úr
 - érsek, négy van országonként (Magyarországon: egri, esztergomi, veszprémi és kalocsai) Zsinati tag, megsz.: excellenciás úr
 - püspök, egyházmegye élén áll. Megsz.: szintén excellenciás úr.
 - pap, sok van, megsz.: tisztelendő úr.
 - a püspök és a pap között lévő a főtisztelendő úr.
- Református egyház
 - püspök, egyházmegye élén. Megsz.: Főtiszteletű úr.
 - lelkész, sok van, megsz.: Nagytisztelet úr.
- Zsidó egyház
 - főrabbi (országonként egy), megsz.: családnév +professzor

- rabbi, megsz.: családnév+rabbi.

Államvezetői rangsor

1. közjogi méltóságok
 - ők:
 - Magyarország elnöke. Megszólításban: „Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!”
 - miniszterelnök
 - Országgyűlés elnöke
 - AB elnöke (LB elnöke is volt korábban)
 - 24 órában védik őket
 - az ex-ekre ugyanúgy vonatkozik, a megszólítás is
2. Miniszterelnök-helyettesek
 - név szerint, abc-rendben
3. Miniszterek
 - tárca neve szerinti abc-rendben
 - utánuk a tárca nélküliek
4. Miniszteri rangú személyek
 - ők:
 - Országgyűlés alelnökei
 - Kúria elnöke
 - AB tagjai
 - Legfelsőbb Ügyész
 - őket nem utasíthatja a miniszterelnök
 - törvényileg nem meghatározott kör
5. Államtitkárok
 - politikai helyettesek
6. Szakállamtitkárok
7. Helyettes államtitkárok

Protokoll lista

- ez a VIP lista
- ide tartoznak:
 - állami vezetők
 - politika pártok, frakcióvezetők
 - diplomáciai testület tagjai
 - egyházi vezetők
 - rektorok
 - prominensek (állami intézmények vezetői)
 - Szent István rend tagjai
 - 1764-ben alapította Mária Terézia.
 - 2011-től adományozzák
 - Magyar Becsületrend tagjai (2011-től van szintén, a francia becsületrend mintájára)

- Corvin lánc tulajdonosai
 - 1930-45 között adományozták
 - Horthy alapította
 - 2001-től újra adják
- Magyar Köztársasági Érdemrend birtokosai
- Nemzet Színésze és Sportolója (max. 12 fő)
- Széchenyi és Kossuth díj díjazottjai nem részei.
- Széchenyi tudományos és kulturális díj
- A Kossuth pedig kulturális és művészeti.

AJÁNDÉKOZÁS

Magánajándék

- Azt kell adni, amit a másik kapni akar – és nagyon kell neki örülni (Japánban ki se bontják az ajándékot, amíg jelen van az, aki adta.)
- Ha olyat adunk, ami a testhez hozzáér, az intim ajándék
- Nászajándék: csak ha a lagziba is hivatalosak vagyunk

Hivatalos ajándék

- Külügyminisztériumban van protokoll ajándékraktár, ez látja el reprezentációs étel- és italkészlettel a követségeket.
- A követségeken nyilvántartják, hogy ki mit kapott
- A diplomáciában általában ajándékcseré van, az értékhatárt a protokollok egyeztetik
- Ha könyv: vagy olyat, ami az anyanyelvén vagy ami a tárgyalás nyelvén van
- CD-ből csak olyat, amit ismerhetnek, pl. Száztagú cigányzenekar, Csárdáskirálynő. Ma már jó pl. a Nox is.
- Protokollajándékok
 - Ezüst emlékérmék, két fajta:
 - Proof: magas ezüstartalom
 - BU: kisebb ezüstartalom, gyorsan besárgul
 - Iparművész és népművész termékek, de csak zsúrizett
 - Porcelánból csak Herendi vagy Zsolnay
 - Csak akkor lehet étel/ital, ha „tárgyasult”: dobozolt ital, „tastes of Hungary”-kosár, díszkosarak
- Szóróajándék/reklámhordozó: pl. gépkocsivezetőnek, szobaasszonynak. kisebb növény, ital, stb.
- Személyre szóló ajándék: pl. ha valaki pont a születésnapján tartózkodik az országunkban, vagy nagykövet nőül.

Átadás

- Küldeni illik a.c. feliratú névjegykártyát mellékelve a vendég szállodai szobájába. (Ha nem alszik ott, akkor a tárgyalás végén, az asztal mellett, felállva adom át)
- Céges ajándékoknál (futárral küldjük + év végén p.f.n.a kártyával) nem kell azonnal viszonzni, de meg kell köszönni
- Tollat, tört tokostól adunk (gravíroztatni csak a tokra!)

Csomagolás

- Ami díszdobozban van, már nem kell újra becsomagolni (a herendi karton nem számít díszcsomagolásnak ☺)
- Akkor nem kell becsomagolni a könyvet, ha az átadó hivatkozik rá, hogy ő írta.

TÁRGYALÁS

Tárgyalások előkészítése

- Időpont egyeztetés
 - o Kötelező a -tól -ig megbeszélés, de nincs késés
 - o Mindig a fogadó fél fejezi be és kezdi el a beszélgetést. A vendég ezt észleli, feláll, a házigazda az ajtóhoz kíséri
 - o Kávé/ital általában 1,5 óra, kajával kávé után még fél óra
 - o Vis maior esetén odaszólunk telefonon (a „pár perc” késés az max. 5!)
 - o Ha várakoztatni kell a vendéget, legyen ott egy asztal két székkal
 - Az asztal mindig üres, max. egy szakmai lap és ásványvíz
 - A titkárnőnek nem muszáj beszélgetnie a vendéggel, és max. vízzel kínálja!
- Vendég kísérése
 - o Mindig előtte egy fél vállal megyek, hogy tudja az irányt
 - o Akkor kell előreengedni, ha az ajtó énfelém nyílik
 - o Lépcsőn fölfelé elől megy a fölérendelt/nő, utána a férfi, lefelé fordítva
- Pisiltetés ☺
 - o Folyékony szappan, wc-papír kötelező!
 - o „Nem kíván kezet mosni?”
- Székalátolás: nem kötelező, de kézzel jelzem, hogy melyik a vendég széke
- Beszélgetés
 - o Belép a vendég, a fogadó fél általában az ajtótól balra áll (ha nincs hely, akkor 1,5 m-rel beljebb jobbra)
 - o Először a fogadó az összes résztvevő emberét begyűjti a tárgyalóba, aztán hívja be a vendégeket → H1 és V1 kezet fog, a V1 a házigazdának egyenként mindenkit bemutat, majd a házigazda bent bemutatja embereit a fővendégnek
 - o Ha tolmács van és a főnök ismeri, akkor a vendégnek bemutatom a tolmácsot, aki mindig a 2. ember, aki belép. Ha a főnök nem ismeri a tolmácsot, akkor neki mutatom be először (fogadósorba áll be a 2. helyen, csak kissé távolabb)

- Small talkkal kezdődik
- Mindig a házigazda kezdi
- Nem vágunk közbe, ha sokat dumál a másik, akkor az első gondolatra kell válaszolni (nem árt, ha megjegyezzük)
- Aki beszél, arra kell nézni, ha többen vannak, akkor őket a szememmel pásztázom
- Kényes kérdés (pénzügyek): „Anyagiakban ez mit jelent?”

A tárgyalás menete

- Ideiglenes elnök nem képviseli hivatalosan az országot külföldön, diplomaták meghívóleveleit nem fogadhatja, nem adhat át kitüntetések. Nem vesz részt államfői találkozók.
- Késve jön be valaki tárgyalásra: nem kopog, nem köszön – lehajtott fejjel odamegy a főnökhöz – odasúgja amit kell (továbbra se néz fel), kimegy
- Segíteni „kirakni” a vendéget (vele ezt mindenképp meg kell beszélni)
 - Megmondani vendégnek előre, h mennyi ideje van
 - Röviddel vége előtt hangtalanul bemegegyek
 - Időletele után, már hosszabban elidőzők
- Tárgyalóasztal: H – házigazda, V – vendég
 - Vendéget kifelé nyitom, vendéget ajtónak háttal – szebbik oldalt lássa a vendég
 - Tolmács mindig az alkalmazója balján ül, de nem számít bele az ültetési rendbe
 - Ha a létszám nem egyforma érdemes begömbölyíteni az asztalt, nem rakhatunk át vendéget a másik oldalra.
 - Ennivaló soha nem a tárgyalóasztalnál kínálunk (miniszendvics=canapé)
 - Összegyűrt papírt nem lehet kidobni, amíg a vendég az épületben van
 - „prezidenciaális” ültetés: asztalfőn ül a főnök, balra jön a rangsor (ez ezért kivétel, egyéb esetben mindig jobbról indul a rangsor) Mindenkinek egyforma asztalfelületet kell biztosítani
- Tolmács
 - Konzekutív: úgy kell megjelennie, mint az, akinek tolmácsol, mondatról-mondatra fordít
 - Elnökségi asztalhoz nem ülhet be tolmács, az illető mögé kell ülnie
 - Szinkrontolmács – fülkében

Tárgyalás külföldön

- Üzletembereket a külügy szedi össze a delegációba, de saját maguk finanszírozzák
- Repülőjegy
 - First class (F)
 - Business/comfort (B)
 - Turista (Y)
 - Apex (nagyon olcsó)
- Útlevel, vízum
- Napidíj/első osztályú napidíj/dologi költség – határátlépés időpontja a lényeg.

CEREMÓNIAK

Elnökségi

- Elnökségi asztalra semmi nem kerülhet, ami takaró tényező, csak a víz kerülhet fel
- Az elnökségi asztalt le kell takarni földig
- Asztal normál magasságú legyen
- Neveket akkor írjuk ki, ha nem egyértelmű – ha egyvalakinek nem egyértelmű, akkor már mindenkiét ki kell írni, kívül-belül rá kell írni
- Elnökség egyszerre vonul be és vonul ki
- Sorrendiség (tesztkérdés)
 - o Ha csak saját emberek vannak
 - o Van vendég: középre mindig az ül, aki összehívta a rendezvényt, nem feltétlenül a nagyember

Aláírás

- (M = mappás kolléga, aki tudja hány helyen kell aláírni) – kinyitja, megvárja míg aláírják, becsukja – kicserélik, és megint aláírják.
- Könnyű széket kell tenni, h ki tudja könnyen húzni
- Előbb átadják és aztán kézfogás
- Kötelező rész az egy pohár pezsgő – be kell menni középre és kifelé kínálni
- Pezsgőnél a sajtónak ki kell mennie (nem szabad közszereplőnek megjelenni úgy, h eszik vagy iszik) – sajtóshoz nem szabad hozzáérni közben.
- Nagy létszámú aláírók esetében: ott csak egy példányt írnak alá, többet majd utólag, kék színű tollal egyébként
- Mindenki ülve ír alá
- Akkor lehet a mappán magyar címer, ha ez egy kétoldalú megállapodás és az aláírás Magyarországon van

Díjátadás

- Mindig a formula: Kovács, Pál Dr., Smith, John Ph-D, kitűzőkre is így írják

Szalagátvágás

- Teret kell hagyni a szalagátvágás előtt
- Kordont nem szabad csinálni, egy mikrofont, ha kirakunk, akkor oda nem mennek :)
- Embereknél 0,7 m² plusz a széle kell, mondjuk dobogónál.
- Hosszú szőkelábú áll a szalag két végén. Átvágja az egyik oldalon, csaj elkapja, nem eshet le a földre.
- Másik oldalon is átvágja, azt is elkapja. A darabot meg az ollóval együtt visszarakja a párnára.
- Nem érhet le a szalag a földre
- Nem kell feltétlenül mindig vágni, valamikor csak jelképes.

- Maximum két fő vágjon egyszerre, többel már bonyolult lenne

Koszorúzás

- Cégnek saját halottja: minden számlát a cég fizet, plusz valakinek a cég nevében beszélni kell a temetésen. Ha senki nem akar beszélni, akkor fel lehet kérni egy színészt de úgy kell felkonferálni, hogy a cég nevében beszél.
- Magántemetés: középen a család koszorúja, jobbra attól a cégé, aki saját halottjának tekinti
- Diplomáciában a koszorúzás aktusnak számít. Miniszterelnöki delegáció ment régebben, ma inkább államfő. A koszorút az ottani nagykövetség rendeli meg, a szalagot itthonról viszi a delegáció.
- Szalagra: kitől, kinek, miért. Két részre bontható, rövid!
- Koszorúzásnál nem az államfő viszi a koszorút. Lerakják neki és ő csak igazítja a szalagon, hátralép, majd fejet hajt.

Szobor-avatás, leleplezés

- Csak akkor szabad letakarni lepedővel, ha egyszerű alakzat, mondjuk gömb. Amire fenn akadhat, arra tuti h fennakad és annál nincs gázabb
- A koszorúzással avatjuk a szobrot
- Márványtáblára nem lehet leplet tenni, azt is csak koszorúzni kell

Esküvő

- Nem kell feltétlenül, hogy valaki bekísérje a menyasszonyt
- Amúgy az egyházi esküvőknél mindig az egyházi szabályok a mérvadóak

DELEGÁCIÓ FOGADÁSA

Ülési rend az autóban

- A vezetővel ellentétes hátsó oldal a fő hely
- Akkor ülhet előre a vendég, ha maga a házigazda vezet
- A sofőrnek úgy kell megállnia h a vendég azonnal a járdára lépjen, ki is nyithatjuk neki az ajtót. Kivétel a védett személy, mert neki általában a biztosító tisztje ül az első ülésen, és akkor majd ő nyitja ki neki.
- Csak a sofőr kerülheti meg előről az autót, hátulról kerüli mindenki más!
- Taxishoz mellé ülünk (akkor beszélgetni kell vele) vagy mögé, átellenesen.
- Limuzinban a fővendéggel szemben nem ül senki
- Akkor lehet kirakni a zászlót, ha az ül benne, aki jogosult a zászló használatára, hivatalos úton.
- Másik zászló akkor kerülhet rá, ha a házigazda is beül, aki jogosult szintén a használatára

Konvoj

- Elöl egy rendőrautó, utána protokoll autó, utána a fővendég kocsija, nagykövet autója (ha benne ül a nagykövet. Ha beült a vendég mellé, akkor az üres kocsi a végén megy).
- Ha védett személy, akkor egészségügyi autó is megy a végén, legvégén megint rendőrautó.
- Mindenkin kék lámpa van!
- Nagyon biztosítottnál: két motoros rendőr is megy elöl. Amerikai elnök meg orosz elnök maguk mondják meg, hogy mit akarnak, 20 motoros rendőr is lehet.
- Elvileg, ha a kocsit sofőrrel együtt béreljük, akkor nem adunk neki enni, de azért gyakorlatilag igen.

Delegáció programja

- Tartalmi részét mindig az állítja össze, aki felelős érte
- Tartalmi csontváz összeáll, ezt megkapja a program szervezője
- Meg kell tudni h pontosan kik jönnek, milyen rangsorban
- Tudni kell h mikor érkeznek és mikor mennek el (legszebb vendég a távozó vendég)
- Meg kell tudni h milyen speciális ellátási igényei vannak (toll-allergia, vega, rokkant)
- Mi lesz a tárgyalási nyelv
- Összeállt a program, tartalmi felelőssel jóvá kell hagyatni. Azzal a tolmáccsal fordíttatom, aki majd lesz a delegáció mellett. Elküldöm a vendégnek, ő meg szóljon, h jó-e. Ha jóváhagyja, akkor lekicsinyítjük, kartonborítóban benne van a program.

Hivatalos delegáció

- Fogadási ceremónia
- Egy plenáris ülés
- Egy közös sajtómegjelenés
- Egy közös étkezés
- Ezek kötelezőek! Akkor is, ha csak 5 óras a találkozás
- Plusz hozzájöhet még:
 - o Több plenáris
 - o Több étkezés
 - o Négyszemközti találkozó (delegációvezetők - miniszterelnökök - között). Minél szűkebb a kör, annál fontosabb a dolog
 - o Koszorúzás, aláírás, stb.
 - o Vidéki program, kultúrprogram
 - Olyan kultúrprogram kell, amit megért a vendég is. Opera, operett, musical, hangverseny, vagy valami folklór műsor (pl. Expridance).
 - Ha egyik sincs, akkor cigányzenés vacsora – de ez nem a vacsora, hanem a kultúrprogram! A cigányzenekarnak el kell mennie, mikor megérkeznek, és a desszertnél visszajönni. Majd egyenként megénekeltetni a delegációt!

- Kísérő programja
 - o Ha házastárssal jön a vendég, akkor az ő programja később kezdődjön és korábban végződjön
 - o Az övé rugalmasabb program, el kell kényeztetni :)
 - o Mi van ha nincs nála pénz? Adhatunk neki, de vissza kell kérni tőle nagyon udvariasan.
 - o Érdeklődési körének megfelelő dolgot kell választani, ezt előre meg kell tudni
- Ma már inkább munkalátogatás van kormányfői szinten
- Államfői szinten megmaradt még ez a koszorúztatás
- Magánlátogatás (pl. Orbán Viktor nyaral Horvátországban, akkor nem kell találkoznia senkivel, de a fogadó országnak el kell látnia a védelmet!)
- A programot célszerű átadni minden hivatalos tárgyaló félnek

Forgatókönyv

- Ezt már nem kapja meg a vendég, ez csak nekem meg a munkatársaknak van
- Honnan, mivel jön a tolmács
- Mi a menüsor, stb.
- Ültetési rend
- Minden teendőt hozzá kell tenni.
- A főnököm se lássa, ez az én saját példányom
- Tolmácsnak, sofőrnek adjunk
- Őket nagyon kényeztetni kell, üdítő, minden. Ha ők indiszponáltak, akkor az egész delegáció megszívja.
- Ha elmegy a delegáció, nekik köszönőlevelet kell küldeni. Ez a megköszönés nagyon boldogít mindenkit, mert ez már nem divat.
- Védelmet ellátó részlegnek is kell programot adni, forgatókönyv nem. Ne szóljanak bele mindenbe

Hivatalos közös fényképezés házastárssal.

- Ha a vendég párral érkezik, akkor nekünk is produkálni kell párt.
- Azonos nemű párokat nagy odafigyeléssel kell kezelni
- Közös szobát kapnak, de külön kísérő nem jár neki, csak egy autó aztán csináljon, amit akar
- Vallási dolgok nagyon fontosak, pl. valahová élettársat nem lehet bevinni, csak feleséget
- Közös fényképezést nem is tervezünk ilyenkor, ha egynemű párról van szó.
- Asszisztens meg házastárs nem jön egyszerre. Kb. nem is vesszük észre az asszisztent, de a szobája mondjuk közel van a főnökhöz.
- Fotónál sorrend: Házigazda-feleség, Vendég, Házigazda, Vendégfeleség
- Protokollós azt h „nem” vagy „nem tudom”, soha nem mondja!

KÖZSZEREPLÉS/PREZENTÁCIÓ

Közvetlen közszereplés

- Látom, akikkel beszélek, személyesen ott vagyok
- A figyelem 20-30 másodpercenként leáll, az a lényeg, hogy a másik megértse a mondandónkat.
- Ha 30%-a megmarad annak, amit mondtam, az már jó.
- Lehet 500, de 500 ezer ember is.
- Figyelem ébrentartása: vokalizáció, csend alkalmazása, állva vagy ülve beszélés és szókincs.
- A közlés tartalma: 55% vizuális ingerek, 38% vokalizáció, 7% szavak.
- Jelenlévők megszólítása:
 - Ha 15 ember van, nehéz mindenkit egyesével megszólítani
 - A sorrend: jelenlévők általános köszöntése, fővendég köszöntése, csoportok megszólítása (pl. testvérvárosunk vezetése, képviselők), különösen jelentős vendég megszólítása a végén.
- Prezentáció
 - Hitelesség: odaillő szókincs és ruházat
 - Időben oda kell menni és magunknak meggyőződni mindenről
 - Köszöntés: Fontos, Európában tuti
 - Érzelmű ráhangolás: az önirónia mindig nyerő, az tud meggyőzni, akit érzelmileg elfogadtam
 - Logikusan beszélni
 - Beszédnél tudni kell, kihez beszélünk, mit, milyen szavakat értenek meg.
- Típek
 - Izgulás, billegés leküzdése: a vázlatot egyik kézbe vegyünk csak, álljunk úgy, hogy az egyik lábunk előrébb van. Levegőt venni, pontot kitenni, tagolni fontos.
 - Tárgyakat lehet segítségül hívni: pl. vázlat, asztal.
 - Tükröződő felületeket le kell függönyözni.
 - Idő: az előadóban célszerű órát elhelyezni, beszéd közben nézzünk le-fel, hogy megnézzük a karóránkat. Nagyon szigorúan be kell tartani az időkeretet.
 - Pulpitus, szószék kell, de ne plexi legyen.
 - Szószéket két oldalról fogjuk. Prezentáció tartásánál nem olyan jó a szószék, mert biztosan elesünk a mászkálásban.
 - Narrátor nem mutatkozik be.
- Felolvasás
 - Felolvasni nem szabad, kivétel:
 - ami a sajtóban megjelenik
 - idézet
 - jogszabály, adatok
 - konferenciák záródokumentumai

- Amit felolvasok, azt biztosan le fogják írni, figyelni fognak rá.
- Felolvasni csak szinkrontolmáccsal lehet, simával nem.
- Leírt szövegnél lapozni bekezdés végén kell, nem mondat végén.
- Mindig két példány kell a beszédből!
- Technikai eszközök
 - Mikrofon:
 - csak ha muszáj, akkor használjunk, a gépi hangosítás altatja az embert, az élőszó jobb.
 - Asztali mikrofon nyakig érhet csak. Egy álló mikrofont nem célszerű használni hosszabb beszédnél, csak ötperces narrációnál.
 - A kézi mikrofon nem jó, mert tuti, hogy sípolni fog.
 - Mikroport: ez a legjobb megoldás, de figyelni kell rá, hogy szünetben ki kell kapcsolni. Övtartóra kell csiptetni. A férfiak kigombolhatják a zakót, hogy elférjen, ráadásul jó lezárása a szónoklatnak a zakó begombolása.
 - Vetítés:
 - gond vele: ha új ábrát mutatunk, nem beszélhetünk új dolgokról azonnal, idő kell, amíg befogadják. Először értékeljük együtt az ábrát, mert ők úgyis arra figyelnek.
 - Háttér-információnak kell maradnia a vetítésnek.
 - A diát nem szabad felolvasni!
 - Lázerpálcával is vigyázzunk, akkor használjuk, ha tökéletesen tudunk vele bánni. Gyakoroljuk be.
 - „Néma gyereknek híg a leve” /GI/

Közvetett közszereplés

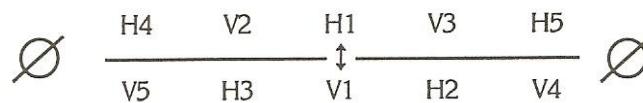
- A sajtó segítségével kommunikálunk, tehát sok emberhez eljut.
- Újságírókat hogyan kell kezelni általában?
 - az újságírókat használni kell, nem szabad megijedni tőle.
 - mindig vissza kell hívni
 - ha felhív váratlanul, akkor azt kell mondani, hogy vannak nálunk, és visszahívom. Ezalatt fel lehet/kell készülni.
 - lehet kérni a szöveget átnézésre, de csak a saját magunk által mondott dolgokat lehet javítani, a saját kommentjeit úgyis bele fogja írni.
- Személyes interjú
 - Nem szabad megvárakoztatni
 - Asztalhoz kell ültetni
 - Ha rosszat hoz le rólunk, akkor gondoljuk meg nagyon, hogy akarunk-e pert indítani.
 - De ha nagyon rosszat ír rólunk, akkor felkereshetjük a főszerkesztőt, a következő számban nyilatkozatot kérhetünk.
- Sajtóbeszélgetés
 - Konkrét újságírókat hívjuk meg
 - Elküldjük nekik előre a sajtóanyagot

- Ezt az anyagot ott együtt beszéljük meg.
- Nyilatkozattétel
 - Nyilatkozatot ki kell osztani az újságírók között
 - Ilyenkor nincs kérdés
- Sajtókonferencia/tájékoztató
 - ilyenkor azt akarjuk, hogy a csapból is ez folyjon
 - MTI-nek le kell adni, de jobb, hogyha a témában érdekelt főszerkesztőknek írunk
 - Előre el kell küldeni a sajtóanyagot
 - Inni-enni kínálás kell, de enni csak az előtérben. Inni lehet bent is.
 - Regisztrálni jó lenne őket, fontos, de nem kötelező, mert jó tudni, hogy utána tényleg írt-e rólunk, és hogyan.
 - Hogyan vesszük rá őket a regisztrálásra? Csak ott adjuk oda a sajtóanyagot, vagy ajándécsomagocskát kap.
 - Regisztrációnál rá kell kérdezni, hogy honnan jöttek, mert máshogy kell beszélni mindenkivel.

ÉTKEZÉS

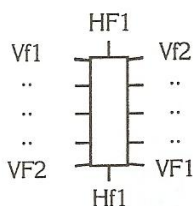
Ültetési rend

- Tárgyalás és étkezés közötti különbség:
 - Tárgyalás: HHH
VVV
65-70 centi a távolság
 - Étkezés: HVHVHV, és 75-80 centi a távolság
 - Új fontossági sorrend van az étkezésnél: a fővendég élettársa bejön 2. helyre, ettől függően a nagykövet második/harmadik helyen lesz.
- Francia ültetési rend

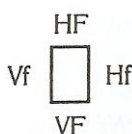

- Asztal végén nem ül senki, csak egymással szemben (protokollban ezt használjuk!)
- Cimbalom elv: 2-2
- Senki nem ül a saját házastársa mellett
- Mindenki a házastársa mögé sorol közvetlenül.
- A tolmács helye: balra attól, akinek tolmácsol.

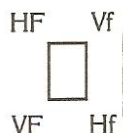
– Brit ültetési rend

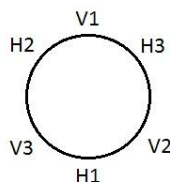
- F: férfi
 - f: nő
 - Felső körökben, csak lakáson, nem kell tudni
 - Házigazda nő és Házigazda férfi egymással szemben, a nő jobbján a V1férfi, balján a V2férfi.
- Két házaspár egy asztalnál, étteremben pl.

– Két házaspár, boxban

- feleségek ülnek a falnál, a védett oldalon
- Nagy létszám, sok, kis, kerek asztal

- Csak a fő asztalnál van ez így
- A többi vendégnek csak meg kell mondani az asztalszámot

Ételsor, italsor

Ételsor	Italsor
<p>Pohárköszöntő</p> <p><i>Elvileg van pohárköszöntő a főételek után, de ma már ezt senki nem várja ki. Még az angol királynő vacsorája is pohárköszöntővel indul. Állva illik tartani: jelenlevők köszöntése, kicsi a múlttól, kicsi a jövőről, jó étvágyat. 5 perc. Koccintás ördögűző hang. Nem kell effektíve koccintani, csak emelni a poharat (azt is mondjuk: emelem poharam)</i></p> <p><i>Teli pohárral kell! A pincéreknek figyelni kell rá.</i></p>	<p>Aperitif: lehet alkoholos vagy nem, savanykás, vagy keserű.</p> <p>Ha nem alkoholos: almalé vagy paradicsomlé.</p> <p>Ha alkoholos: pálinka, brandy, unicum.</p> <p>Likőr nem lehet. Pohár száraz pezsgő is lehet. Tokaji száraz szamorodni is jó, olcsóbb.</p>
Hideg előétel	Fehérbor (száraz vagy félszáraz)
Leves	
Meleg előétel	

Szörbet	Citromszorbé most a divat: citromfagyi, rajta gyümölcsdarabok, pezsgő (de lehet alkoholmentes is) cél: helyet csináljon a kajának, bőfízető :)
Főétel (nehéz vagy szaftos)	Vörös/fehér bor, hústól függően. Vörös húshoz vörös, fehér húshoz fehér. Vörös hús: vad, marha, barna szaftos sertések. Fehér hús: csirke, pulyka, hal
Főétel (könnyű/száraz)	
Pohárköszöntő, dohányzás <i>Dohányozni a főétel után, ha van fent hamutartó, és már nem eszik senki.</i>	
Desszert	Édes bor/pezsgő
Gyümölcs	Digestive: likőr, konyak, whisky. A sör nem protokoll ital!
Sajt	
Kávé	Ásványvíz

- Magyaros, de nem annyira nehéz, zsíros, szaftos ételeket válasszunk. Mondjuk rozmaringos bárány az oké, marhapörkölt nem annyira oké.
- Hat vagy több embernél előre megrendeljük a kaját, annál kevesebbnél lehet á la carte. Per fő összeget bruttóban meg kell nekik mondani.
- Ha meghívnak minket, de vege vagyok, stb. akkor kell megmondani, amikor meghívnak.
- Kihagyni lehet, bővíteni lehet, de a sort tartsuk be!

A teríték

- Középre alaptányér, erre jönnek az előételek, utolsóval elviszik
- Poharak jobb oldalon, azon belül is a vizes pohár van a legszélén, balra tőle fehérboros, legbelül a vörösboros.
- Fent: desszertvilla és desszertkanál (ma desszertkés már nem nagyon van, max. akkor ha gyümölcs van). Balra kistányér késsel (fűszervajas kés).
- Az evőeszközökkel kívülről befelé kell haladni, az étterem dolga, hogy azok jól legyenek odarakva.

Viselkedés az asztalnál

- Kezünket tegyük az asztalra! Csukló-alsókar, de nem könyökkel. Mire leülnek a vendégek, a víz már legyen kiöntve, abba bármikor beleihatunk. Ha fehérbor is van, akkor ihatunk, ha már volt pohárköszöntő, vagy a házigazda már beleivott/megemelte a poharát.
- Mi van, ha valaki nem iszik alkoholt? Egy muszlim-keresztény asztalnál senki nem iszik alkoholt, mindenki bambizik.
- Ha mondjuk terhes, vagy vmi, emeli poharát a fehérborral, de nem nyál bele, lerakja. Onnantól csak alkoholmenteset kap.

- Damasztzalvétát berakom az ölembe. Innen nem állhatok fel! Csak ha a házigazda elbocsát. Leveszem, enyhén gyűrötten balra leteszem.
- Nem szabad elmenni pisilni. Ha mégis fel kell állni, damasztot jobbra, kisorsranok, visszajövök.
- Papírszalvétát mindig balra rakom.
- Vendég nem takarít! :)
- Kaját jobbról hozzák, jobbról viszik. Angol inas balról nyújtja be a nagy tálat h mi jobb kézzel tudjunk venni, francia jobbról adja, adagokban.
- Evőeszközöket kívülről befelé. Ha szétrakom a cuccot, azt jelenti eszem még belőle, ha zárom 4 óránál akkor elvihetik.
- Nem köpünk ki semmit!
- Ha a csészének van két füle akkor megítható a leves! Ha csak egy füle van akkor teáscsészében hozták. Ha befejeztem, ki kell tenni a kanalat a kistányérra.
- Osztrák magyar gasztronómiában szokás a leveses tál, négy embernek egy. Nem annyira jó.
- Nem döntögetjük a levesestányért, esetleg icipicit magam felé.
- Magyar gasztronómiában mindent evőeszkőzzel kell enni, kivéve a sült kelt tésztákat (bejgli, kürtös kalács)
- Protokollban minden a főételes tányéron van, a saláta is. Mindent meg lehet enni, a virágdíszeket is :) nincs olyan h illik falatot hagyni, de azt is eldönthetjük h mit hagyunk ott. Első falat után vissza lehet küldeni, mert nem ízlik, de ha a felét megettünk már, akkor nem.
- Gyümit is kanállal, kivéve szőlő, cseresznye
- Francia éttermekben nem szabad utána fűszerezni!! Felköti magát a szakács.
- Mielőtt iszom, azelőtt törlöm meg a számat.
- Helyi szokások fontosak, ha távol keletre megyünk, már most tanuljunk meg pálcikával enni.

Állva evés

- Az ismerkedést segíti, lazítja.
 - Nem jóllakni megyünk!
1. Egy pohár pezsgő
 - o A ceremónia kötelező lezáró része.
 - o 15 percet kötelező ott lenni. Nem vagyok köteles elköszönni.
 - o Ez csak egy kapcsolódó rendezvény szerves része
 - o Nincs idő új ismeretségeket kötni, vagy lobbizni
 2. Koktél típusú fogadás
 - o Tálcán jönnek a falatok. Bárhol lehet tartani ilyet.
 - o Egyszerre egy falatot veszek le.
 - o Fogpiszkálós falatnál a fogpiszkálót a tálcára visszarakom
 - o Pohárköszöntő nem kötelező, minden a látvány.
 - o Öt sós és öt édes falat személyenként.

- 20 percet kell ott tölteni
- 3. Állófogadás
 - Büféasztal: hideg-meleg, édes-sós. Svédasztal az szleng, a neve: büféasztal
 - Megvárom a pohárköszöntőt.
 - Először csak hideg előételt, egy villával. Olyan kaja lehet csak, amit egy villával meg lehet enni!
 - Ne együnk kenyeret, mert bonyolult. Mindent állva kell enni
 - Kávét után el kell menni
 - Háttérzene: gépi zene, vonósnégyes
 - 40 percet kell eltölteni kötelezően
- 4. Buffet-dinnet
 - Ültetéses álló: büféasztal van, de vannak asztalok székekkel
 - Előételt, főételt még a helyemen eszem meg, utána nem kell visszaülni, lehet kommunikálni jobban
 - 2,3-2,5 m² / fő
 - Mindennek egy légtérben kell lenni
 - 2,5-5 óra (1,5 óra a kötelező)
- 5. Díszétkezés
 - Díszebédnél kötelező a leves
 - Díszvacsoránál meg az égő gyertyás gyertya-tartó
 - Végig kell ülni
 - 2,5 óra
- 6. Munkareggeli
 - Ha az érkező vendég akar/illik neki találkozni valakivel, de már nem fér be a programok közé, akkor a szállodában reggeliznek
 - Gyümölcslel kezdik, hideg előétel, szaftos meleg főétel, édesség, kávé. Alkohol nincs
 - Memorizálni kell a dolgokat, jegyzetelni nem lehet. Titkár ott ül a nagykövet mögött, és jegyzetel, viszont nem eszik
 - Időtartama 1 óra.
- 7. Munkabéd
 - Elterjedt
 - Egyszerű menü: egy előétel, egy főétel, és egy desszert. Itt sem lehet jegyzetelni
 - 1,5 óra az időtartama.
 - 1 pohár bor lehetséges
- 8. Sajtóbéd/reggeli
 - A sajtótájékoztató után legyen
 - Hogy oda tudjanak figyelni az újságírók a sajtótájékoztatón, és ne pogácsázzanak.
- 9. Open house
 - Ha a küldő állam munkaszüneti napot tart úgy, hogy ez nincs a fogadó államban, akkor szokták tartani a küldő állam diplomatájának rezidencián (tehát a lakhelyén!)

- Baráti, családi kapcsolatok építésére szolgál.
- 9-től 18 óráig „nyitva van” a ház, lehet menni látogatóba.
- Fél órát töltünk ott kb.